

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิด
จิตตปัญญาศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 3
Development of Analytical Thinking Skills of Contemplative
Education for The Third-year General Science Students

สำเนียง จุลเสริม^{1*}
Samniang Choolserm^{1*}

Received : September 30, 2023; Revised : October 20, 2023; Accepted : October 20, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษากลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 33 คน ปีการศึกษา 2564 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา 2) แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ การทดลองในครั้งนี้ใช้เวลา จำนวน 8 สัปดาห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบค่าทีแบบ Dependent Sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษามีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords) : ทักษะ, การคิดวิเคราะห์, จิตตปัญญาศึกษา

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด; Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Samniang@reru.ac.th

Citation : Choolserm, S. (2023). Development of Analytical Thinking Skills of Contemplative Education for The Third-year General Science Students. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 97-104;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.50>

Abstract

The purpose of this research was to compare the analytical thinking skills of the third-year general science students before and after using the contemplative education. The target group of this study consisted of 33 third-year- general science students, academic year 2021. The instruments used for gathering data were: 1) eight of contemplative education learning activities 2) the analytical thinking skills test. The duration of experiment covered eight- week period. The data were analyzed by the statistical dependent sample t-test.

The results of the study revealed that the third-year general science students' analytical thinking skills after using the contemplative education was significantly higher than the ability before using the contemplative education learning activities at the .05 level.

Keywords : Skills, Analytical Thinking, Contemplative Education

บทนำ (Introduction)

จากทักษะที่สำคัญที่ได้กล่าวมาจากข้างต้นนี้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญและเป็นทักษะที่เด็กไทยจำเป็นต้องมี โดยเฉพาะทักษะอย่างยิ่ง คือ ทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะแก้ไขปัญหา อีกประการหนึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ในการปลูกฝังทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สำคัญคือ ครู โดยครูเองจะต้องมีทักษะดังกล่าว เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดทักษะนั้นไปยังผู้เรียนในอนาคต ในอีกประการหนึ่งครูจะต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ของตนเองทั้งด้านจิตใจและนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นวิถีทางแห่งปัญญาที่พัฒนาคนอย่างสมบูรณ์ จากเหตุผลดังกล่าว วิธีการเรียนรู้ที่สนับสนุนด้านความรู้ของตนเองเข้าใจตนเองและมีความสุขในการเรียนเรียนคือ การเรียนรู้ภายใต้แนวคิดจิตปัญญาศึกษา

แนวคิดจิตปัญญาศึกษา เป็นการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเป็นการสร้างความเข้าใจพื้นฐานด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ผ่านประสบการณ์ที่เริ่มจากการสร้างมณฑลแห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้พื้นที่และการสร้างสัมพันธ์ภาพการรับฟังอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้ผู้เรียนเห็นว่าคุณมรรณุนั้นก่อรูปในบรรยากาศแห่งความผ่อนคลาย (เสกสรร ประเสริฐกุล, 2553 : 91)

Citation : สำเนียง จุลเสริม. (2566). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตปัญญาศึกษาของ

นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 3. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 97-104;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.50>

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษามาพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครุสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 3 เพื่อนำทักษะดังกล่าวถ่ายทอดไปยังผู้เรียนให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาประเทศชาติต่อไป

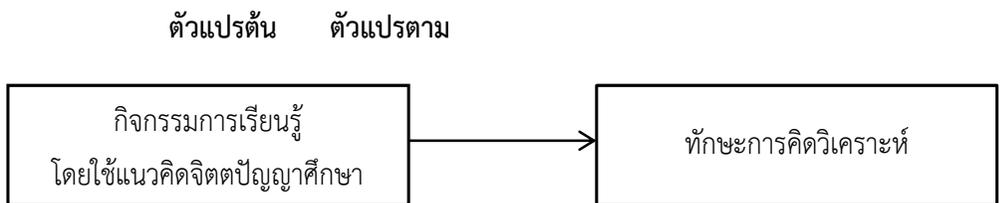
วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย (conceptual Framework)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง Pre-Experimental Research มีตัวแปรที่ต้องศึกษาประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และตัวแปรตาม คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งตัวแปรมีความสัมพันธ์กันดังแผนภาพ 1

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแผนภาพ 1 ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ส่งผลต่อตัวแปรตาม คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-Experimental Research Designs) รูปแบบ การศึกษากลุ่มเดียววัดสองครั้ง (The one group pretest-posttest Design)

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2564 จำนวน 33 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีระดับคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ระดับปานกลาง จึงเลือกเป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำทักษะดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา จำนวน 8 แผน มีความเหมาะสมของแผนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.48
- 2) แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความตรงตามเนื้อหา อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.32 – 0.74 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.39 – 0.81

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ลำดับที่	กิจกรรม	เดือน ปี
1	ทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนการทดลอง	กรกฎาคม 2564
2	จัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา จำนวน 8 แผน โดยแต่ละแผน มีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 สงบนิ่งอยู่กับตนเอง เป็นการสงบนิ่งการพัฒนาฐานกายเพื่อการลงมือกระทำ (HAND) ขั้นที่ 2 การให้ความรู้ เป็นการพัฒนาฐานหัวเพื่อการคิด (HEAD) ขั้นที่ 3 สรรค์สร้างประสบการณ์จากกิจกรรม กระบวนการสร้างสรรค์เป็นการพัฒนาฐานใจเพื่อการรู้สึก (HEART)	กรกฎาคม - สิงหาคม 2564

Citation : สำเนียง จุลเสริม. (2566). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาของ

นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 3. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 97-104;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.50>

ลำดับที่	กิจกรรม	เดือน ปี
	ขั้นที่ 4 การสะท้อนคิดจากการจัดกิจกรรม (Reflection) เป็นการประเมินผู้เรียนระหว่างการดำเนินกิจกรรม การประเมินหลังการจัดกิจกรรมโดยประเมินตนเอง (Self-reflection) มีการบันทึกผลการเรียนรู้ (Journal writing) และ ประเมินโดยผู้สอน	
3	ทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการทดลอง	สิงหาคม 2564
4	ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล	สิงหาคม 2564

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Dependent Sample t-test ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียนฯ

กลุ่ม	\bar{X}	S.D.	\bar{D}	S.D. $_{\bar{D}}$	t	Sig.
ก่อนเรียน	12.67	3.027	7.242	1.541	26.986	.000
หลังเรียน	19.90	3.024				

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง พบว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.67 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.027 คะแนนทดสอบหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.90 ค่าส่วน

Citation : Choolserm, S. (2023). Development of Analytical Thinking Skills of Contemplative Education for The Third-year General Science Students. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 97-104;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.50>

เปรียบเทียบมาตรฐานเท่ากับ 3.027 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษามีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 26.986$ sig. = .000 < .05)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษามีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ และเป็นกระบวนการเรียนที่มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตน ผู้เรียนได้สร้างความรู้และมีความเข้าใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่นอย่างลึกซึ้งและสอดคล้องกับความเป็นจริง มีความรักความเมตตา มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เกิดจิตสำนึกที่มีต่อส่วนรวม ภายใต้แนวการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้เน้นวิจรณ์ฐานเป็นฐาน (Critical – based learning) คือ การเรียนการสอนให้มองโลกในแง่ดี ให้ความคิดวิจารณ์ญาณ รู้จักการวิเคราะห์ หาเหตุผล การเรียนรู้ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creative – based learning) คือ การสอนให้พัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ รู้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ การเรียนรู้ที่เน้นผลผลิตเป็นฐาน (Productivity – based learning) คือ การสอนให้มองที่ผลงาน ให้รู้จักสร้าง รู้จักผลิต รู้จักคิดอะไรใหม่ ๆ และการเรียนรู้ที่เน้นความรับผิดชอบเป็นฐาน (Responsibility – based learning) คือ การสอนให้รู้จักตัวเอง รู้จักการเสียสละ ให้ผลักดันสังคมให้ก้าวหน้าด้วยมือของเราเอง ซึ่งสอดคล้องกับ นันทวัน พัวพัน (2018) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สำหรับนักศึกษาครูผลปรากฏว่านักศึกษาครูมีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจสามารถนำไปใช้ได้จริง กิจกรรมต่างๆ สามารถเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้ครูผู้สอนเข้าใจผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เห็นความแตกต่างของผู้เรียนมากขึ้น เป็นผลทำให้ครูออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ จิตตรา ชนกุล (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้และคุณลักษณะของจิตคิดเพื่ออนาคต ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและการบริการสังคม ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด

Citation : สำเนียง จุลเสริม. (2566). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาของ

นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 3. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 97-104;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgsirru.2023.50>

จิตตปัญญาศึกษาและการบริการสังคมนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์บัณฑิตศึกษาศาสาวิชา การศึกษาศาสตร์บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีจิตคิดด้านจิตสังเคราะห์ และจิตเคารพสูงขึ้น นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อมูลและสามารถดึงข้อมูลมาผสมผสาน และเชื่อมโยงกันได้อย่างมีความสมเหตุสมผล มีการเรียงลำดับข้อมูลได้อย่างต่อเนื่อง มีความชัดเจน กะทัดรัดและมีความเข้าใจข้อมูลได้ง่ายขึ้นและสอดคล้องกับ David Sable (2014) ที่ได้ศึกษา เหตุผลในการรับใช้หัวใจ: ผลกระทบของชุดฝึกแบบโคครวนูที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยนี้ คือเพื่อพิจารณาว่าชุดวิธีปฏิบัติในการโคครวนูแบบ เฉพาะเจาะจงช่วยเพิ่มลักษณะนิสัยพื้นฐานสำหรับการคิดอย่างมีวิจารณญาณหรือไม่ ผลพบว่า ชุด ของการฝึกสมาธิรวมถึงการฝึกสติที่ขยายไปสู่การเขียนบันทึกการฟัง การซักถาม และการสนทนา เมื่อนำมารวมกัน ชุดปฏิบัตินี้จึงกลายเป็นปฏิสัมพันธ์แบบโคครวนู ผลลัพธ์เชิงคุณภาพแสดงให้เห็น ว่าความมั่นใจในตนเองและการมีส่วนร่วมที่เพิ่มขึ้นภายใต้มุมมองที่หลากหลาย และความรู้สึก เชื่อมโยงที่ไม่มีการคาดการณ์ที่แข็งแกร่งยิ่งขึ้น และนอกจากนี้ผลลัพธ์เชิงปริมาณมีนัยสำคัญทางสถิติ เพิ่มขึ้นในจำนวนเฉลี่ยของตัวบ่งชี้สำหรับการจัดการการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาศาสาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 3 มีทักษะการคิด วิเคราะห์สูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ดังนั้นควร นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ไปใช้พัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมทักษะ การคิดวิเคราะห์ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาตัวแปรตามเพียงตัวเดียว คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่ เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา แต่จากการศึกษาแนวคิดของการ จัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแล้ว พบว่า ส่งผลต่อตัวแปรหลายตัวด้วยกัน ดังนั้นควร มีการศึกษาตัวแปรตามที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- คณะกรรมการพัฒนาการสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ. (2560). **ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ฉบับย่อ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร. (2551). จิตตปัญญาศึกษาในประเทศไทย “Contemplative Education in Thailand”. **จิตตปัญญาศึกษา: การศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จุฑามาศ เจริญธรรม. (2549). **การจัดการเรียนรู้กระบวนการคิด**. นนทบุรี : สุรัตน์การพิมพ์.
- ณัฐพล วังวิญญู. (2552). **สรุปความรู้จากการอบรม “ภาวะผู้นำทางจิตตปัญญาศึกษาสู่ มหาวิทยาลัย” หลักสูตรที่ 1 การเรียนรู้ด้วยหัวใจที่ใคร่ครวญ (Contemplative Education)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาศึกษา.
- จิตตรา ชนกุล. (2557). **การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้และคุณลักษณะของจิตคิดเพื่ออนาคตของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และการบริการสังคม**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- นันทวัน พัวพัน. (2562). ผลของการใช้กิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สำหรับนักศึกษาครู. **วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 7(1) : 102-111.
- เสกสรร ประเสริฐกุล. (2553). **วิภาษวิธีแห่งจิตตปัญญาศึกษา ศิล 5 ถึงปรัชญาปารมิตา**. ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Panid, V. (2007). **Learn with your heart**. Bangkok; 2007. Thai.
- Sable David (2014). Reason in the Service of the Heart: The Impacts of Contemplative Practices on Critical Thinking. **Journal of Contemplative Inquiry**. 1(1) , Article 12. Available at <https://digscholarship.unco.edu/joci/vol1/iss1/12>.

Citation : สำเนียง จุลเสริม. (2566). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาของ

นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 3. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 7(3) : 97-104;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.50>